

Богдана Петришак
(Львів)

Влада у Львові в другій половині XIV ст.: колективний портрет

Дослідження історії міського суспільства, як цілісного організму, у всіх його проявах і різноманіттях, завше передбачає студії над „живою тканиною” — організмом міста, який складався з кількох соціальних груп, пов’язаних між собою різною взаємодією. Найменш чисельною, проте найважливішою групою був т. зв. „патриціат” або еліта влади — ті, хто реально мав повноту влади у місті або міг впливати на прийняття важливих рішень. Саме вони часто стають предметом досліджень істориків міст з огляду на свою ексклюзивну роль у суспільстві¹.

Еліта влади пізньосередньовічного Львова рідко опинялася у колі наукових зацікавлень істориків. Певними здобутками могла похвалитися лише довоєнна історіографія, зокрема, окремі

¹ Польська історіографія має давню традицію досліджень у цій царині. Найбільш повну, на нашу думку, бібліографію по еліті влади див.: Z. Noga, *Krakowska rada miejska w XVI wieku. Studium o elicie władzy*, Kraków 2003, s. 5–10. Найбільш вагомими працями по окремих містах можна вважати: J. Zdrenka, *Główne, Stare i Młode Miasto Gdańsk i ich patrycjat w latach 1342–1525*, Toruń 1992; K. Mikulski, *Przestrzeń i społeczeństwo Torunia od końca XIV do początków XVIII wieku*, Toruń 1999; R. Czaja, *Socjotopografia miasta Elbląga w średniowieczu*, Toruń 1992; *idem*, *Patrycjat Starego miasta Torunia i Starego Miasta Elbląga w średniowieczu*, w: *Elity mieszczańskie i szlacheckie Prus Królewskich i Kujaw w XIV–XVIII wieku*, Toruń 1995; M. Goliński, *Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania*, Warszawa–Poznań 1982; W. Długokęcki, *Elita władzy miasta Malborka w średniowieczu*, Malbork 2004; M. Starzyński, *Krakowska rada miejska w średniowieczu*, Kraków 2010; G. Jakimińska, *Elita władzy lubelskiej gminy miejskiej w latach 1555–1651*, Lublin 2012; A. Kardas, *Elity władzy w Toruniu w XVII wieku. Mechanizmy kształtowania się i wymiany grup rządzących*, Toruń 2004.

розвідки про патриціанські роди написав Юзеф Сковецк², знаними родинами міста XVI–XVII ст. займався Владислав Лозинський³. Про окремих представників еліти — бурмістрів, райців пізнішого періоду написано кілька праць (Корнелій Юліуш Гек — про Бартоломея Зіморовича, Мечислав Гембарович — про Станіслава Ансеріна, Степан Томашівський — про Самуїла Казимира Кушевича тощо)⁴. Однак усі ці розвідки довоєнного періоду вихоплювали часто лише якісь окремі аспекти функціонування влади у Львові, не створюючи цілісної картини, часто період середньовіччя описували поверхнево. Не варто також забувати про необхідність перегляду та верифікації їхніх тверджень. Радянська історіографія Львова не додала істотних штрихів до досліджень еліти влади. Патриціат у їхньому трактуванні був «олігархічною верхівкою» міського суспільства і заслуговував на різку критику, а не детальне вивчення⁵. Першими кроками до розвитку подальших студій у цьому напрямку стали недавні видання Анджея Янечека та Мирона Капрала в серії «*Spisy urzędników miejskich z obszaru dawnej Rzeczypospolitej, Śląska i Pomorza Zachodniego*», відповідно реєстру прийнятих до міського права Львова та списку урядників міста⁶.

Питання правлячої верхівки міста у другій половині XIV ст. є актуальним, оскільки цей період являє собою дуже цікавий момент в історії міського самоврядування, коли повстає проблема створення ефективних органів влади (раецької та лавничої колегій, у цьому випадку), механізмів виборів, кооптації членів, питання престижності зайнятих урядів, «ієрархічної драбини» на шляху до вершини влади.

XIV ст., особливо його друга половина — це час встановлення у Львові норм магдебурзького права, створення механізмів

² J. Skoczek, *Studia nad patrycjatem lwowskim wieków średnich*, „Pamiętnik Historyczno-Prawny” 1929, t. VII, z. 5, s. 231–304; *idem*, *Ze studiów nad średniowiecznym Lwowem*, „Pamiętnik Historyczno-Prawny” 1928, t. VI, z. 3, s. 255–368.

³ W. Łoziński, *Patrycjat i mieszczaństwo lwowskie w XVI i XVII wieku*, Lwów 1902.

⁴ Загальну бібліографію по видатних постатях див.: Б. Петришак, *Львівський період діяльності Петра Вольфрама (1402–1407 рр.)*, в: *Lwów: miasto — społeczeństwo — kultura: Urzędy, urzędnicy, instytucje*, t. VII, Kraków 2010, s. 177–179.

⁵ Див. як зразок: *Нариси історії Львова*, Львів 1956, с. 60–65.

⁶ *Album civium Leopoliensium: rejestry przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie, t. I (1388–1783)*, wyd. A. Janeczek, Poznań–Warszawa 2005; *Urzędnicy miasta Lwowa w XIII–XVIII wieku*, wyd. M. Kapral, Toruń 2008.

управління містом, судочинства, каральної системи тощо⁷. У цих процесах бере активну участь багатоетнічна та мультикультурна громада міста, окремим елементам якої (українцям, вірменам, євреям та ін.), згідно з повторним привілеєм 1356 р., король Казимир III надавав широкі права — або підпорядкуватися судовій юрисдикції міського вйта, або вирішувати справи у своєму суді, але при головуванні міського вйта⁸. З усіх національних громад тільки три (українська, вірменська та єврейська) скористалися правом самоврядування.

Хто ж здійснював управління містом, в чіїх руках знаходилася влада — на ці питання можна відповісти, застосовуючи методи просопографії — ретельно визбирати найменші „крупинки” інформації про представників владних колегій, лави та ради, а також їхніх очільників — вйта та бурмістра, реконструювати всіх райців і лавників міста найдавнішого періоду, встановити зв'язки між ними, ступінь спорідненості, рід занять, походження тощо.

Найперше важливо підкреслити, що критерії еліти бувають різними: участь у здійсненні влади, певний ексклюзивізм у способі життя, вплив на прийняття важливих для суспільства рішень і т.д.⁹ Потрібно також з обережністю підходити до термінів на позначення еліти — чи це була група „урядуючих містом” („grupa rządząca”) у стислому значенні, чи ширше коло осіб, з яких кооптувалися райці — лавники, вйти і т. п. Більшість польських дослідників живають термін „еліта влади” у стосунку до райців як уряду, до якого сходились усі стежки міщанських кар'єр у місті¹⁰. У нашому випадку видається слушним дослідити усіх представників «владного кола», не лише райців, адже важливим для розуміння процесів поширення органів самоврядування є уряд спадкового вйта, який згодом стає міським, лавників, з яких кооптуються райці, уряд вірменського вйта як представника інтересів етнічної громади тощо.

⁷ Про історіографію дослідження магдебурзького права у Львові див.: Т. Гошко, *Дослідження історії міського самоврядування XIV–XVII ст. польськими істориками Львова (початок XX ст.)*, в: *Львів: місто — суспільство — культура*, т. III, Львів 1999, с. 396–408.

⁸ *Привілеї міста Львова (XIV–XVIII ст.)*, т. I, вид. М. Капраль, Львів 1998, с. 27–31 (републікація на переклад).

⁹ Див. думки з цього приводу: Z. Noga, *Krakowska rada miejska*, s. 5, 6.

¹⁰ G. Jakimińska, *Elita władzy lubelskiej gminy miejskiej*, s. 12.

Досліджуваний період можна поділити на два хронологічні відтинки — 1350–1370-ті рр. та 1382–1404 рр. Перший з них характеризується поодинокими згадками про представників влади — райців, лавників, війтів у окремих документах, виставлених радою міста, королем або приватними особами і містить обмаль інформації для реконструкції складу, механізмів кооптації, походження¹¹. Натомість починаючи з 1382 р., можемо опиратися вже на найдавнішу збережену книгу протоколів ради та лави з щорічним списком новообраних представників влади міста, а також інші документи, значною мірою опубліковані в джерельних виданнях. Для порівняння та доповнення інформації обрано опубліковані книги міських урядів Кракова та Казімежа під Краковом, також деяких інших міст¹². Очевидно, дана тема матиме своє продовження у з'ясуванні в майбутньому зв'язків патриціату Львова з іншими містами Польського Королівства.

На підставі опрацьованих опублікованих та рукописних джерел виділено всього 43 особи, щодо яких документально підтверджена участь у здійсненні керівництва містом. Серед них — 3 діничних війтів, 2 вірменських, 2 міських, 3 бурмістрів, 28 райців і 18 лавників (деякі з них займали кілька урядів, див. табл. 1).

Війти. Розпочати варто від судової гілки влади, представленої спадковим (діничним) війтом. Перші діничні війти з'являються у документах перед 1300 р., ще за часів Галицько-Волинської держави¹³. Це Бертольд Штехер, який згадується у привілеї польського короля Казимира III спадкоємцем війта — внукам Георгію, Руперту та Маргариті на земельну власність під Львовом¹⁴. Йшлося про затвердження права власності на млин «Сільський кут» за ставом поблизу Львова а також на село Малі

¹¹ Найповніший огляд збереженої документації цього періоду із коментарями див.: О. Купчинський, *Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII — першої половини XIV століть. Дослідження. Тексти*, Львів 2004.

¹² Краків обрано з огляду на тісні контакти міщан обидвох міст та багато спільних рис і запозичень, що проглядаються у схожості формування органів влади, міської канцелярії тощо (Z. Noga, *Elita Krakowa i jej kontakty z miastami Górnych Węgier oraz ze Lwowem w XVI wieku*, w: *Miasta i mieszczaństwo w Europie Środkowowschodniej do połowy XIX wieku*, red. D. Michaluk, K. Mikulski, Toruń 2003, s. 97–112).

¹³ *Urządnicy miasta Lwowa*, s. 41.

¹⁴ *Codex diplomaticus Galicensis. 1105–1405 (Галицько-руські акти. 1105–*

Винники з млином, ставом, корчмою та фільварком — майно, подароване князем Левом їхньому дідові. Наступним війтом близько 1330 р. зафіксовано у цьому ж документі сина Бертольда Матеуса Штехера. Третім і останнім відомим дідичним війтом став Бруно, який виступив свідком підтвердження надання райцями міста Львова 1353 р. стельмаху Ульрику 1/3 частки прибутків з млина за Збоїськах у довічну оренду¹⁵. Незважаючи на фрагментарність згадок, історики стверджують, що війт початково був не лише найвищим судовим урядником, який мав право судити міщан (включно з карними справами), а й виконував найважливіші адміністративні функції¹⁶.

Про Бертольда Штехера та його спадкоємців досить вичерпно написав Юзеф Скочек. Історик трактував появу цієї родини у Львові німецькою колонізацією та вказував на існування такого прізвища у Чехії та Сілезії, Вроцлаві, Стинаві, Сандомирі, Сончі, Ланьцуті¹⁷. З втратою спадкового війтівства у 1378 р. родина Штехерів продовжувала урядувати в магістраті. У 1360–1370-х рр. активними діями на ринку нерухомості заявив про себе Григорій Штехер, ймовірно, син Георгія або Руперта (варто відкинути версію, запропоновану Ю. Скочком, про ідентичність Георгія з Григорієм, оскільки в оригіналі привілею ім'я написано чітко)¹⁸. Одружившись з краків'янкою Маргаритою, Григорій породичався з видатними представниками краківського патриціату та шляхти¹⁹. Натомість його рідний брат, Петро Штехер, продовжив свою кар'єру у Львові. Маючи значний масток у вигляді кам'яниць і крамниць у місті, а також фільварку в околиці Головська та Замарстинова, який заробив торгівлею, він обирався спочатку лавником у 1382–1385, 1388 рр., а з 1396 р. аж до своєї

1405), Москва 1852, р. 56–57 (nr 42), AGZ, II, s. 1–3 (nr 1), остання публікація: О. Купчинський, *Акти та документи*, с. 773–776 (nr 9).

¹⁵ AGZ, III, s. 22. Останню публікацію документа з перекладом див.: Б. Петришак, *Перший відомий документ міської канцелярії Львова 1359 року: перспективи дослідження, історія зберігання та втрати*, Записки Наукового товариства ім. Шевченка, т. CCLX, кн. 2, 2010, с. 248–259.

¹⁶ *Urządnicy miasta Lwowa*, s. 15, 16.

¹⁷ J. Skoczek, *Studia nad patrycjatem lwowskim*, s. 9.

¹⁸ Оригінал знаходиться у Центральному державному історичному архіві України, м. Львів (далі — ЦДІАУЛ, ф. 131 (Колекція грамот на пергаменті), оп. 1, спр. 2.

¹⁹ *Księgi ławnicze krakowskie 1365–1376 i 1390–1397*, wyd. S. Krzyżanowski, Kraków 1904, s. 134, 135; J. Skoczek, *Studia nad patrycjatem lwowskim*, s. 10–14.

смерті у 1408 р. виконував обов'язки райці²⁰. Ю. Скочек прослідкував і поступове згасання роду на початку XV ст., вказуючи на типові ознаки — вимирання за відсутності спадкоємців, перехід до шляхетського стану і поривання зв'язків з містом, розчинення, асиміляція з багатокультурною міською громадою.

У 1378 р. Владислав Опольський надає львів'янам війтівство, застерігаючи процедуру обирання вїта з-поміж райців²¹, тим самим припиняючи традицію існування спадкових вїтів та віддаючи «першість» у владі представникам ради міста²². Вже з 1382 р. у міській книзі згадується міський вїт з сімома лавниками. Зі спадковими вїтами взаємопов'язане дискусійне питання про початки локації Львова та організації самоврядування міської громади. Оминаючи деталі цієї дискусії²³, зауважимо, що останнім часом українські дослідники все більше схиляються до думки про існування елементів управління німецької громади у Львові на магдебурзькому (німецькому) праві у вигляді вїта, лавників та судового органу, який здійснював судочинство, ще в першій половині XIV ст.²⁴ Існування у Львові родини, яка тримала у своїх руках спадкове вїтівство протягом трьох поколінь, посідала значні маєтності та утрималася серед впливових родин до початку XV ст., лише підтверджує цю гіпотезу.

Міських вїтів упродовж досліджуваного періоду виявлено двоє — Йогана Амена та Міхаеля зі Стинави²⁵. Міський вїт мав певні повноваження та сферу діяльності. Під його керівництвом перебувало 7 лавників (ця цифра могла змінюватись до 10), саме він очолював змішаний лавничо-вїтівський суд, який розглядав

²⁰ J. Skoczek, *Studia nad patrycjatem lwowskim*, s. 14, 15. У 1406 р. виступив поручителем за Петра Фогельгесанга з Кракова при прийнятті міського права (*Album civium Leopoliensium*, s. 4, nr 23).

²¹ *Привілей міста Львова*, с. 41, 42 (републікація та переклад).

²² Подібні тенденції спостерігаємо в інших містах Малопольщі (M. Załęska, *Wójtostwa dziedziczne w miastach Małopolski w późnym średniowieczu (studium historyczno-prawne)*, Warszawa 2005, s. 66).

²³ Детальніше див.: A. Janeczek, *Studia nad początkami Lwowa. Bilans osiągnięć i potrzeb badawczych*, „Rocznik Lwowski” 1993–1994, Warszawa 1994, s. 15, 16.

²⁴ М. Капраль, Привілей 1356 р. як повторне надання магдебурзького права для міста Львова, в: Львів: місто — суспільство — культура, т. III, Львів 1999, с. 11–15. На поступовість, а не одномоментність запровадження німецького права вказують і польські історики (M. Załęska, *Wójtostwa dziedziczne*, s. 21).

²⁵ Стинава — очевидно, йдеться про місто в Сілезії (Нижній Сілезії), тепер. воеводство нижньосілезьке, любінський повіт.

справи міщан. Окремо також відбувався в'їтівський суд, який розглядав як дрібні, так і великі справи, пов'язані з боргами, пораненнями, образами словом і ділом²⁶. Уряд в'їта займали лавники або райці, як у випадку Міхаеля зі Стинави. Як бачимо, умови привілею 1378 р. не дуже суворо дотримувалися, що зайвий раз переконує у мобільності та багатоваріантності практик здійснення влади.

Згідно привілею 1356 р., етнічні громади міста мали право на створення окремих судово-адміністративних інституцій. Вповні цим скористалася тільки вірменська громада, окремий в'їт якої проіснував як самостійний уряд до 1469 р. Він очолював колегію з 6–12 старших, між якими розподілялися адміністративні функції — збір податків, опіка над громадським майном тощо²⁷. Вірменський в'їт зустрічається вперше у 1378 р.²⁸ — вірменин Абрагам, у 1386–1387 рр. цей уряд перейшов до Богдана²⁹. Абрагам у 1386 р. згадується як свідок Котлюша, сина Якоба вірменина, отже, виступав уповноваженим вірменської сторони в міському суді³⁰. Богдан брав участь як свідок у справі Петра Буха, купця, з торунським товариством Йоганна Париса³¹, сам також був купцем³², а його зять володів крамницею багатих крамів³³.

Краківські в'їти, за спостереженням Мечислава Нівінського, часто перед тим були райцями або лавниками і, закінчивши виконання обов'язків, нерідко поверталися до попередніх професій³⁴. Що львівські в'їти також займали відповідну соціальну нішу, свідчать їхні заняття (про них нижче).

²⁶ *Urządnicy miasta Lwowa*, s. 16.

²⁷ Детальніше про самоврядування вірменської громади, ведення діловодства і т.д. див.: Я. Дашкевич, *Адміністративні, судові й фінансові книги на Україні: (Проблематика, стан і методика дослідження)*, в: *Вірмени в Україні: Дорогами тисячоліть*, Львів 2012, с. 812–850.

²⁸ *Urządnicy miasta Lwowa*, s. 245.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, wyd. A. Czołowski, Lwów 1892, s. 64, 65.

³¹ М. Лесников, *Львовское купечество и его торговые связи в XIV веке*, в: *Проблемы экономического и политического развития стран Европы (Из истории средних веков и древнего мира)*, Москва 1964, с. 46; *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 65.

³² *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 80.

³³ *Ibidem*, s. 89.

³⁴ М. Ниwiński, *Wójctwo krakowskie w wiekach średnich*, Kraków 1938, s. 152, 153.

Якщо говорити про певні спільні риси у цій нечисленній групі, то насамперед це яскраво висловлена етнічна приналежність до німецької громади, на яку звертали увагу історики³⁵. У Кракові, наприклад, війти також переважно були німцями, однак з 1330-х рр. зростає частка осіб польського походження³⁶. У Львові говоримо лише про представників німецької громади (за винятком вірменських війтів), поляки з'являються серед війтів тільки з середини XV ст.

Райці. Уряд, який вже з останньої третини XIV ст. стає вершиною сподівань львівських міщан, вперше з'являється у джерелах перед 1356 р. Серед райців окремо виділяється група, про яку маємо найменше відомостей (фактично час виконання обов'язків та, у деяких випадках, професія). Це стосується найдавніших відомих райців. Всього їх налічується 11: 6 з 1353 р. і 5 з 1359 р. Ось їхній перелік: Тімо, Генрик Платнер, Куно (Конрад) зі Стинави, Якло з Ярослава³⁷, Йоганн з Мемеля³⁸, Якло коваль; Пешко з Гнезна³⁹, Миколай Чамбор, Симон (Шимон), Миколай Реузе (Рутені), Миколай Кізелінк. Всі ці 11 райців згадані в документі підтвердження надання райцями міста Львова 1353 р. стельмаху Ульрику 1/3 частки прибутків з млина за Збоїськах у довічну оренду зі збереженням 2/3 частин за костелом Марії Сніжної, датованому 10 січня 1359 р. (цей документ вже згадувався в контексті війта Бруно, який теж виступав свідком укладення цієї угоди, що симптоматично — був згаданий після райців)⁴⁰. Про подальшу долю небагатіох з них відомо наступне.

Платнери (Платенери) мешкали й надалі у Львові (у 1380-х рр. відомо про Ничка з Кракова, вдову Зидлоня (Жидлоня), Йогана та Миколая з Торуня⁴¹), однак ніхто з них не пробився до влади. Згадка про торунське походження одного з Платнерів наводить на гіпотезу про їхнє переселення звідти до Львова (ще одним доказом цього може бути той факт, що у 1406 р. Йоган Платнер виступав поручителем при прийнятті міського

³⁵ І. Линниченко, *Суспільні верстви Галицької Русі XIV–XV в.*, Львів 1899, с. 221.

³⁶ М. Niwiński, *Wójtostwo krakowskie*, s. 153.

³⁷ Ярослав (Jaroslaw) — місто, історичний центр повіту на лівому березі Сяну.

³⁸ Меміль, Мемель — місто в Пруссії, тепер Клайпеда (Литва).

³⁹ Гнезно — місто, центр гнезненського архієпископства.

⁴⁰ Б. Петришак, *Перший відомий документ*, с. 258, 259.

⁴¹ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 137.

права Вільгельмом Стормглоке з Торуня⁴²). Родина Платнерів була досить поширеною в Торуні⁴³, хоча особи з таким прізвищем зустрічаються і в інших містах: Кракові (Платенер Миколай — краківський райця у 1421 р.), Сандомирі⁴⁴.

Куно (Конрад) зі Стинави, можливо, був родичем *Міхаеля зі Стинави*, вже згадуваного нами як війта, який, прибувши до Львова, одружився з вдовою і осів тут. Міхаель посідав велику нерухому власність «як у мурах, так і поза мурами міста». Відомо, що райці у 1385 р. продали йому площу Кітлекчинової, окрім цього, мав город за міськими воротами та дім на Краківській (Татарській) вулиці⁴⁵. Як вважав Ю. Скочек, прибулі зі Стинави відігравали велику роль у житті середньовічного Львова. Багаті купці, власники цілого ряду нерухомості, представники керуючої верстви, вони брали активну участь у міському житті⁴⁶. До слова, багато тих, хто отримали міське право Кракова, походили зі Стинави⁴⁷.

Родина *Чамборів* не з'являється у міських книгах Львова, однак відомі її представники в інших містах. Так, Чамбор Ганус (Ганко) прийняв міське право Кракова⁴⁸.

Миколай Реузе (Рутені) зустрічається в міських актах 1380-х рр., однак малоімовірно, що це одна і та ж особа. Втім, з цим прізвищем пов'язано кілька гіпотез їхнього походження. Вважається, що ця родина походила з Вроцлава, однак історики висловлюють припущення, що прикметник «рутені» означав «руський», тобто вказував на місцеве походження⁴⁹.

Кізелінк (Кізлінг, Кезлінг) Миколай як новий лавник міста Кракова та його дружина Анна згадуються в краківських

⁴² *Album civium Leopoliensium*, s. 6.

⁴³ *Księga ławnicza Starego Miasta Torunia (1456–1479)*, wyd. K. Kopiński, J. Tandecki, Toruń 2007, s. 495.

⁴⁴ *Księgi ławnicze krakowskie*, s. 352.

⁴⁵ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 43, 47, 100.

⁴⁶ J. Skoczek, *Stosunki kulturalne Śląska ze Lwowem w wiekach średnich*, Katowice 1937, s. 20.

⁴⁷ *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392–1506*, wyd. K. Kaczmarczyk, Kraków 1913, s. 521.

⁴⁸ *Ibidem*, s. 421.

⁴⁹ М. Капраль, *Функціонування органів влади Львова у XIII–XVIII ст. (нарис історії інститутів магдебурзького права)*, „Український історичний журнал” 2006, № 5, с. 111, 112.

лавничих книгах у 1365–1376, 1385, 1390–1397 рр.⁵⁰ Львівський однофамілець (можливо, той самий, який згадується у 1353 р.) був доволі багатим міщанином — мав броварню, ділянку, дім на Галицькій вулиці, був у сімейних стосунках з родиною купців Гірлахів (Герлахів) та Радемунців⁵¹. Кізелінки зникають з політичної карти міста, лише у 1465 р. якийсь Ганус Кезелнік (?) приймає міське право⁵².

Якщо подивитись на цю групу райців з погляду походження, то відзначимо, що 5 походило з-поза Львова, з різних місцевостей. Кількох осіб можемо віднести до польської громади за такою вторинною ознакою, як ім'я (Якла, Пешка, Шимона), всі інші, очевидно, належали до німецької. З питанням етнічної приналежності пов'язане питання віровизнання. Серед умов прийняття до міського права та зайняття урядів у деяких містах висувалась католицька віра, щоправда, це не стосувалося Львова. У такому випадку постає питання віросповідання райців, яке піднімалося Д. Зубрицьким і М. Капралем, проте до одностайного висновку історики так і не дійшли⁵³. Ймовірна участь у расцькій колегії русина (Рутені) дозволила б на сміливе припущення стосовно демократичності виборів райців, а присутність ремісника — коваля (*faber*), за умови, що це було означення професії, а не прізвища, доводила б широкі межі групи кооптації райців, однак це потребує детальніших джерельних свідчень.

Перейдемо до короткої характеристики інших 17 райців, список яких укладено на підставі найдавнішої міської книги за 1382–1389 рр. Про декого з них немає ніяких відомостей, окрім дати виборів, дехто активно виступав на міському ринку як купець чи власник нерухомості, тому ми знаємо про них трохи більше. Напевно, найвідомішими були кілька родин.

Амен (Аман) Йоган — львівський вїйт та райця. Наявність будинку на площі Ринок між будинками Ничка Фруофа і Ничка Екеля, який продав Миколаю з Свинич, крамарю⁵⁴, вказувала на високий соціальний статус Йогана (будинки на Ринку коштували дорого і переходили з рук в руки нечасто). Біля цього ж будинку

⁵⁰ *Księgi ławnicze krakowskie*, s. 323.

⁵¹ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 34, 55, 79, 87, 100 *passim*.

⁵² *Album civium Leopoliensium*, s. 33.

⁵³ М. Капраль, *Функціонування органів влади*, с. 111, 112.

⁵⁴ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 107.

знаходилась і броварня⁵⁵. Амен посідав й земельні володіння — ½ лану від Георгія Ботлена і ½ від Миколая Шилера⁵⁶, половину двору навпроти Григорія Штахера від Йогана Ціммермана⁵⁷.

Райця *Миколай Шелер* походив з родини, яка з'явилася у Львові з Сілезії, звідки через Краків перенеслась на схід⁵⁸. Також володів нерухомістю у престижній дільниці міста — мав двір на Ринку, половину лану, купленого у Йогана Амена⁵⁹. Шелери (Шелари) оселяються у Львові й пізніше, на початку XV ст. — наприклад, Петро з Свідниці та Георгій з Кракова⁶⁰. З останнього міста походило багато Шелерів, як от: Петро — слуга Міхаеля Унрва, шапник⁶¹, Ганнос, Андес, Юрге прийняли міське право Кракова⁶². Родина Миколая Шелера проживала у 1388 р. й у Казімежі⁶³.

Якщо говорити про наступну патриціанську родину *Зомерштайнів* (німецького походження), то вони знаходяться серед родів, які увіковічили своє ім'я у історії міста. Від цього прізвища походить назва села *Zommersteysndorf*, пізніше перейменованої на Замарстинів (зараз — назва вулиці). З'являються Зомерштейни у джерелах вже з кінця XIV ст.: зустрічаємо трьох осіб з таким прізвищем — Йогана, Андреаса і Петра. *Йоган Зомерштейн* — найвідоміший представник родини, входив до лавничої, а згодом до раецької колегій — в останній займав уряд пожиттєво, 20 років⁶⁴.

Серед раецьких родин цього часу зустрічаються й такі, представники яких залишилися при владі до XVIII ст., щоправда, їх дуже мало (Гебелі, Цімерманни). Однією з таких була родина *Абреків*. Її найдавніший відомий представник — *Герко Сметус* (*Смідхаус*), потім Абрек — знаний з кінця XIV ст. райця, власник маєтностей та крамів у Львові, купецькі інтереси якого сягали контактів з орденом хрестоносців⁶⁵.

⁵⁵ *Ibidem*, s. 90.

⁵⁶ *Ibidem*, s. 15.

⁵⁷ *Ibidem*, s. 57.

⁵⁸ J. Skoczek, *Studia nad patrycjatem lwowskim*, s. 24, 25.

⁵⁹ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 15, 31.

⁶⁰ *Album civium Leopoliensium*, s. 8, 12.

⁶¹ *Księgi tawnicze krakowskie*, s. 356.

⁶² *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392–1506*, s. 504.

⁶³ *Księgi radzieckie kazimierskie 1369–1381 i 1385–1402*, wyd. A. Chmiel, Kraków 1932, s. 625.

⁶⁴ Детальніше див.: J. Skoczek, *Studia nad patrycjatem lwowskim*, s. 20–24.

⁶⁵ *Ibidem*, s. 45–47.

Ще одного відомого райцю знаємо насамперед з доброчинних справ. *Петро Ізенгутель (Ейзенгутель)* — багаторічний райця, власник значної нерухомості (дім на Ринку, ятка, винниця за мурами, крамниця). За свідченням львівського хроніста Бартоломея Зіморевича, він, будучи з дружиною Маргаритою бездітними, відписав міському шпиталю свої володіння на Галицькому передмісті Львова, на вул. Песій Ринок⁶⁶.

Серед осіб, які «розчинилися» у міському середовищі й не залишили по собі якогось значного сліду в історії міста, значаться *Курт Павло* — мав постригальню, дім біля Фридлона з Каменч, одружений з донькою Гранде Йогана, відомого торунського купця⁶⁷, *Гебувір Йоганн* — мав дім, ділянку навпроти лазні, половину броварні з Йоганном Чанаком, лан і крамницю⁶⁸, *Йоган (Ганько) Шварц* (згаданий лише раз у документі як бурмістр), можливо, походив з Кракова⁶⁹. Чедліч Петро також згаданий як райця в одному-єдиному документі⁷⁰. Ця родина залишила після себе слід у Кракові — Чедліч Йоганн приймає міське право у 1396 р.⁷¹, Чедліч Миколай, суконник — у 1398 р.⁷²

Характеризуючи цю групу урядуючих райців, знову ж таки помічаємо переважання осіб німецького походження, фактично усі вони є не місцевими. Більшість райців володіють значною нерухомістю у кращих ділянках міста (йдеться як про кам'яниці, так і про крамниці, постригальні, ставки, земельні ділянки, фільварки тощо) та на передмістях, займаються купецтвом, виробленням алкогольних напоїв, суконництвом, активно будуються та купують нерухомість. Шляхи приходу до влади — 8 райців були перед тим лавниками (з 28). Якщо у 1350-х рр. ще бачимо представника ремісників у раді, то у 1380-х — це вже всі купці, причому торгують вони переважно у західному напрямку. Райці

⁶⁶ Д. Зубрицький, *Хроніка міста Львова*, Львів 2002, с. 60, 61.

⁶⁷ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 18, 20, 37.

⁶⁸ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 30, 31, 50, 117.

⁶⁹ Багато представників з таким прізвищем є серед патриціату Кракова у XV–XVI ст.: *Urządnicy miejscy Krakowa. Część 2: 1500–1794*, Kraków 2008, s. 296 (Schwarz (Schwarcz, Schworz) Adam rajca (1488–1509), Erazm ławnik (1521–1523, 1527), Stanisław rajca (1500).

⁷⁰ AGZ, III, s. 123.

⁷¹ *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392–1506*, s. 15.

⁷² *Księgi radzieckie kazimierskie*, s. 595; *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392–1506*, s. 422.

займають цей уряд пожиттєво, лише зі смертю одного члена колегії відкривається вакансія для лавників.

Лавники. Лавнича колегія стояла на другому місці після раєцької, разом з нею творячи магістрат — найвищий орган влади у місті. Їх обирали райці, а сам уряд був пожиттєвий, як і раєцький⁷³. Входження до складу лави одразу збільшувало шанси на продовження кар'єри — з 18 лавників 8 увійшло до ради. Саме тому на цьому етапі розвитку міського самоврядування вважаємо, що лавники також належали до еліти влади (згодом, з початком XVI ст., це нівелюється). Переважно лавниками ставали також купці, хоча були й представники ремісників (суконників, кушнірів тощо).

Ворст Йоганн належав до тієї когорти лавників, що перейшли до вищого уряду райці. Володів будинком в Ринку, колишньою власністю Пешка коваля, і постригальнею. Займав уряд бурмістра (protoconsul) у 1389 р.⁷⁴ Можливо, краківського походження, адже Ворсти зустрічаються у 1370–1390-х рр. у Казімежі, а Конрад Ворст був райцею⁷⁵.

*Генрик з Тербовлі*⁷⁶ теж перейшов з колегії лавників на вищий щабель ієрархічної драбини. Посідав дорогу нерухомість у центрі міста — дім (колишній Петра Штехера) навпроти катедри, ймовірно, ще один дім поруч Петра Ізенгутеля. Ознакою заможного життя була наявність слуги Андрія. Можливо, Генрик хотів займатися також іншим ремеслом, оскільки бажав придбати міський млин у 1387 р., а також два верстати шевців Петера Грове і Миколая Гручкегеля⁷⁷.

Довголітнім райцею (11 років) та лавником був *Фольмар Петро* — спадкоємець Сварча Ганка, після смерті його доньки її чоловік, аптекар Григорій з Кракова, через посередника продав все йому. Мав 1 кімнату постригальні, продав Петрові Штехерові⁷⁸. Родина Фольмарів жила у Кракові⁷⁹.

Мельчерів зустрічаємо у міських книгах Кракова. Мельчар Петро був краківським міщанином у 1339, райцею у 1367, 1389 рр.,

⁷³ *Urządnicy miasta Lwowa*, s. 17.

⁷⁴ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 21, 122.

⁷⁵ *Księgi radzieckie kazimierskie*, s. 636.

⁷⁶ Тербовля — місто, адміністративний центр району у Тернопільській обл.

⁷⁷ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 16, 69, 83, 109, 113, 120.

⁷⁸ *Ibidem*, s. 24, 87, 88, 99.

⁷⁹ *Księgi ławnicze krakowskie*, s. 331.

Миколай — краківський лавник у 1375⁸⁰. Численна родина Мельчерів жила у Кракові в 1370–1390-х рр.⁸¹ Також Мельчера Петра, шевця, зустрічаємо в Казімежі (1401), як і багатьох інших представників цієї родини⁸². Звідси велика ймовірність, що львівська родина походила з Кракова⁸³. З Йоганном Каленом, торунським купцем, вів справи Бартош Мельчер⁸⁴, а Петро Мельчер — лавник і райця — був власником дому на Краківській вулиці⁸⁵.

Брігер Миколай — мав лан, одну кімнату постригальні, броварню, дім на Ринку⁸⁶. Мав контакти з краків'янином Миколаєм Бухенером. Родина Брегів (Бріга, Бріге, Бжег) мала багато представників у Кракові та Казімежі — лавників і райців⁸⁷, Брігери приймали краківське міське право⁸⁸.

Клетлендорф Миколай — лавник і львівський купець. Володів численною нерухомістю, контракти купівлі-продажу якої зустрічаються в джерелах. Так, 16 вересня 1384 р. райці підтвердили контракт Миколая та його дружини, доньки збіднілого мельника, на продаж половини площі навпроти міської лазні Йоганну Гебувіру, майбутньому райці, який, у свою чергу, наступного року продав 2 ½ частки дому Миколаю⁸⁹. У 1385 р. Клетлендорф володів крамницею, яка знаходилася біля крамниці Бартоломія Круга серед багатих крамів, що вказує на його можливість та належність до вищої верстви купецтва. Також у його власності були 2 лани⁹⁰. У Клетлендорфа, можливо, був якийсь родич — Петро, що з'являється у 1387 р., володів крамницею і добрами на суму 34 марки⁹¹.

⁸⁰ *Kodeks dyplomatyczny miasta Krakowa*, cz. II–IV, wyd. F. Piekosiński, „Mon. Medii Aevi” 1882, t. VII, s. 795.

⁸¹ *Księgi ławnicze krakowskie*, s. 344; *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392–1506*, s. 468.

⁸² *Księgi radzieckie kazimierskie*, s. 612.

⁸³ Хоча й серед урядників інших міст є Мельчери, наприклад, Свідниці: *Urządnicy miejscy Świdnicy do 1740 r.*, wyd. M. Goliński, J. Maliniak, Toruń 2007, s. 37 — Heymannus Melcer (1321/22).

⁸⁴ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 19, 20.

⁸⁵ *Ibidem*, s. 5.

⁸⁶ *Ibidem*, s. 7, 20, 38, 39, 44, 45.

⁸⁷ *Kodeks dyplomatyczny miasta Krakowa*, s. 773; *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392–1506*, s. 400.

⁸⁸ *Ibidem*, s. 401.

⁸⁹ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 30, 31, 37.

⁹⁰ *Ibidem*, s. 17, 45, 50, 86.

⁹¹ *Ibidem*, s. 71.

Фричко зі Смотрича⁹² вперше згадується як лавник серед сімох членів колегії 12 березня 1382 р.⁹³ Численні згадки у міській книзі стосуються його участі як третейського судді у судових суперечках⁹⁴, а також пропонування сум за нерухомості львівських міщан (невідомо, чи він купив їх, чи ні)⁹⁵. Про загальні суми торгівельних операцій лавника свідчить його борг на момент смерті торунським купцям Йоганну Бобірау і Йоганну Парису у 155 пруських марок⁹⁶. Вдова Фричка Маргарита продовжувала вести справи чоловіка, зокрема, виплатила разом з компаньйоном Гендзілом Гозілом борг згаданим торунським купцям у 48 кіп грошей і на 50 кіп грошей, віддавши 194 шкіри і 40 каменів імбиру (були також й інші кредитори)⁹⁷. Очевидно, що жінка не справлялась з великим господарством та заборгованостями, вирішивши вийти заміж удруге за Йогана Платнера, можливо, родича Йогана Платнера, одного з перших відомих львівських райців⁹⁸. Другий чоловік почав влаштовувати родинні справи з пасербицею, дочкою Фричка, також Маргаритою. За угодою, укладеною між ними у присутності райців, Йоганн обіцяв погасити всі борги покійного батька Маргарити, взявши за це 11 ½ кіп грошей до погашення боргу і після цього, віддаючи певну частину пасербиці⁹⁹.

Сторрінги (Конрад (Кунча) і Матіас) були львівськими лавниками у 1386–1388 та 1383 рр. відповідно. Можливо, Матіас доводився братом Конраду, оскільки той приймав участь у розподілі майна дітей Матіаса. Разом володіли площею навпроти шпиталю св. Духа, а Конрад, окрім того, площею колишнього віцевійта Лукаша (біля Отто Римера) і претендував на міський млин поряд з Генриком з Теревовлі¹⁰⁰.

Велика родина *Римерів* була у Кракові, *Ример Отель (Отто)* — львівський лавник (прізвище, яке могло утворитися

⁹² Смотрич (Smotricz) — місто на Поділлі, тепер селище в Дунаєвецькому р-ні Хмельницької обл.

⁹³ *Ibidem*, s. 1.

⁹⁴ *Ibidem*, s. 35, 63, 76.

⁹⁵ *Ibidem*, s. 52, 75.

⁹⁶ *Ibidem*, s. 78; М. Лесников, *Львовское купечество*, с. 45.

⁹⁷ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 78, 80, 88.

⁹⁸ *Ibidem*, s. 119, 121.

⁹⁹ *Ibidem*, s. 119.

¹⁰⁰ *Ibidem*, s. 6, 83, 103, 113.

від професії — римар)¹⁰¹. У Львові також жило 5 родин Римерів — Франчко, Георгій, Гендзілін, Генрик з Каменч та Отто. Останній мав крамницю колишнього перекладача Павла та ділянку поруч з віцевійтом Лукашем¹⁰².

Фабер Ансельм — невідомо, чи це було прізвище лавника, чи вказівка на його ремісничу професію. Був власником ділянки та млина перед Краківською брамою (якого вдова після смерті у 1386 р. продала чинбарям міста)¹⁰³. Родина Фаберів була також краківськими лавниками і райцями¹⁰⁴.

Гутер Миколай (Ничко) — мав дім, займався торгівлею сукном¹⁰⁵. Родина Гутерів також мешкала у Кракові¹⁰⁶. Гутер Мартин, ткач — житель Казімежа (1375 р.)¹⁰⁷.

Серед лавників, які не змогли продовжити кар'єру у місті, був і *Керевідір Йоганн*, який, проте, мав багату нерухомість (дім в Ринку, ділянку, постригальню¹⁰⁸). Близько за статусом до нього стояв *Кочелер (Кочлер) Миколай* — мав крамницю, ділянку (купив у Шілера, знаходилася біля Керевідіра).

Болче Миколай — лавник, який походив з ремісничого середовища (був кушнірем). Це, однак, також не перешкоджало йому займатися торгівлею та посідати нерухомість — крамницю, яку йому продали райці та яку він незабаром перепродав, ділянку спільно з Брігером на Ринку (Брігер збудував собі там дім), будинок (колишній Йогана Гранде)¹⁰⁹. Мав торгівельні контакти з торунським міщанином Йоганном Грозе. Родина Болчів була й у Торуні, споріднені з Гільтфельдами¹¹⁰. Болче Миколай — райця м. Кракова у 1406 р.¹¹¹, отримав міське право Кракова

¹⁰¹ *Księgi ławnicze krakowskie*, s. 355.

¹⁰² *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 58, 103.

¹⁰³ *Ibidem*, s. 51, 66, 67.

¹⁰⁴ *Kodeks dyplomatyczny miasta Krakowa*, s. 783.

¹⁰⁵ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 81, 92, 99, 114, 115.

¹⁰⁶ *Księgi ławnicze krakowskie*, s. 338.

¹⁰⁷ *Księgi radzieckie kazimierskie*, s. 602.

¹⁰⁸ *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 2, 34, 63, 90.

¹⁰⁹ *Ibidem*, s. 17, 28, 38–40, 57, 58.

¹¹⁰ K. Mikulski, *Kryterium imionowe w badaniach nad genealogią patrycjatu toruńskiego w XIV–XVI wieku na przykładzie rodziny Hitfeldów*, w: *Venerabiles nobiles et honesti. Studia z dziejów społeczeństwa Polski średniowiecznej. Prace ofiarowane Profesorowi Januszowi Bieniakowi w 70-tą rocznicę urodzin i 45-cie pracy naukowej*, Toruń 1997, s. 315.

¹¹¹ *Kodeks dyplomatyczny miasta Krakowa*, s. 399.

у 1399 р.¹¹² Багато Болчів (Полчів) були прийняті до міського права Кракова¹¹³. Також Болче Миколай у 1371 р. згадується в расцьких книгах міста Казімежа¹¹⁴.

Колегія лавників також демонструє певні спільні риси. Майже половина з них торувала собі цим урядом шлях до вищої кар'єри. Деякі з лавників не поступалися заможністю та рівнем життя райцям. Більшість походила з-поза Львова, ймовірно, з краківських родин, однак зустрічаються і вихідці з Коронної Русі. По прізвищах лавників можна здогадуватись про їхнє ремісниче минуле, хоча фактично всі займаються торгівлею. Важлива риса, яка відрізняє цю колегію від райців — жодна з родин львівських лавників не входить до кола патриціанських родів міста.

* * *

На підставі проаналізованого джерельного матеріалу можна простежити головні тенденції в організації расцької та лавничої колегій, їхньої кооптації та творення групи «еліти влади» у місті в другій половині XIV ст. У 1350-х рр. відзначимо важливість фігури дідичного (спадкового) в'їта у місті, який призначався королем і уособлював судову та адміністративну владу. Родина Штехерів (Стехерів), з якої походили дідичні в'їти, до кінця століття продовжувала входити до еліти влади. Починаючи з 1378 р., з викупом в'їтвства містом, цей уряд починає втрачати своє значення. В'їти вибираються радою з кола лавників або райців. Окрім міського, існував окремий вірменський в'їт як представник вірменської громади.

До кінця століття поступово формується стала кількість членів обох колегій — від 7 до 10 лавників та 6 райців, які обирались щороку на свято катедри св. Петра. Цей же період позначений великою мобільністю цієї групи. Середня тривалість перебування на уряді ставила 2–3 роки, за нечисленими винятками (найбільша каденція — 29 (!) років). Це пояснювалося, очевидно, загальними тенденціями розвитку міста, коли активно формується нова громада як за рахунок німецьких колоністів, заїжджих купців (з Сілезії, Мало-польщі, Кракова), так і внутрішньої міграції з навколишніх міст та містечок Коронної Русі. Уряд лавника був однією з передумов

¹¹² *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392–1506*, s. 27.

¹¹³ *Ibidem*, s. 399.

¹¹⁴ *Księgi radzieckie kazimierskie*, s. 589.

зайняття уряду райці, хоча й необов'язковою. Райці та лавники активно виступають на ринку купівлі-продажу нерухомості, займаються торгівлею. Лавнича колегія формувалася також з колишніх ремісників. Однак певний ексклюзивізм раецького уряду спостерігається у входженні їх до кола міського патриціату.

Табл. 1. Влада міста Львова у другій половині XIV ст.

№ п/п	Прізвище (прізвисько), ім'я	Роки			
		Райця	Лавник	Війт	Бурмістр
1	Abraham			Вірменський 1378	
2	Amen (Aman) Joannes (Iohannes, Hannus)	1387–1388	1382–1387	1382–1383	
3	Bogdan			Вірменський 1386–1387	
4	Bolcz Nicolaus		1387–1388		
5	Briga (de Brega) Michael de	1396–1403			1396
6	Briger Nicolaus	1387	1382–1385		
7	Bruno			Дідичний, 1353*	
8	Cletendorf Nicolaus		1383		
9	Curtus Paulus	1389			
10	Czambor Nicolaus	1359			
11	Czedlicz (Cedlicz) Petrus	1399			
12	Eyzenhuttel (Yzenhutil, Yzenhuttel) Petrus	1388–1407			
13	Faber Anselmus (Hendzlynus, Henselmus)		1385–1386		
14	Folmar Petrus	1399–1410	1384		
15	Gebuwir Iohannes	1389			
16	Gnezna, Pesco de	1359			
17	Huter Nicolaus (Niczko)		1385–1389		
18	Jaclo kowal (faber)	1353			

№ п/п	Прізвище (прізвисько), ім'я	Роки			
		Райця	Лавник	Війт	Бурмістр
19	Jaroslav, de Jacusius (Jacusius de Iaroslav)	1353			
20	Kerewedir (Kerewidir) Johannes		1382–1384		
21	Kiseling (Kezelink, Kyzelyng) Nicolaus	1359–1388			
22	Koczeler Nicolaus		1385–1388		
23	Matthaeus [Stecher]			Дідичний, бл. 1330	
24	Melczer Petrus	1387	1382–1385		
25	Memmel (Memil) Joannes de	1353			
26	Plather Henricus	1353			
27	Rewsse Nicolaus	1359			
28	Rymer (corrigiator) Ottel		1385–1388		
29	Scheler (Schiler) Nicolaus	1388–1389			
30	Schwartz (Niger, Сварць, Schwarcz, Szwarcz) Joannes (Hanko, Ганько)	1368			1368
31	Simon	1359			
32	Smithaws (Smedthaws, Smethus, Smethaws) Gerko	1387–1399			
33	Smotricz, de Fridericus (Fryczko, Frycze)		1382–1387		
34	Sommerstein (Somersteyn, Zomerstyn, Zomerstein, Zunesteyn) Joannes (Hannos)	1399–1419	1386–1388		

№ п/п	Прізвище (прізвисько), ім'я	Роки			
		Райця	Лавник	Віт	Бурмістр
35	Stecher Bertholdus			Дідичний, перед 1300	
36	Stecher (Stacher) Petrus	1396–1407	1382– 1385, 1388		
37	Storring Conradus (Kuncze)		1386–1388		
38	Storring Matthias		1383		
39	Stynaw (Stynow, Styna), de Conradus (Cunat)	1353			
40	Stynaw (Stynow, Styna), de Michael	1384–1388		1384–1388	
41	Thimo	1353			
42	Treblaw (Trebaw, Trebolow), de Henricus	1389	1384–1389		
43	Worst Iohannes (Hannos)	1388–1417	1385–1388		1389

* У Капраля помилково 1343 р. (*Urządnicy miasta Lwowa*, s. 41, див. підставу: AGZ, III, s. 22).

Джерело: *Najstarsza księga miejska 1382–1389*, s. 1–152; *Urządnicy miasta Lwowa*, s. 41, 43–47, 193–195, 245, 363.

**Power in Lvov in the Second Half
of the Fourteenth Century: a Group Portrait**
Abstract

A process of town foundation and the formation of the municipal self-government makes the first and most important step in the shaping of the city organism, this “living tissue” made up of people exercising power and those subjected to them, the rulers and the ruled. The knowledge of this process, occasionally very long, makes it possible to verify numerous questions about the formation of the power elite in the city.

Within the system of municipal self-government — the City Council and the Bench — a group of people stood out as those who occupied the dominant positions and exercised the authority entrusted to these entities. They participated in court sittings, legalized property transactions, registered last wills etc. This group could be termed as the “power elite” — the term which is not fully clarified in the literature on the subject. In Lvov the power elite included city councilors, hereditary *wójt*s (community heads), and jurors, who in the second half of the fourteenth century exercised power in the city. First references to the *wójt* and councilors date to 1350 and they prove the existence of fully crystallized municipal self-government in the city under German law prior to the renewed foundation of the city by King Casimir the Great in 1356. The whole group comprised of 43 persons, with a majority of German origin; but also with some people from Silesia, Toruń, Cracow, and in later years from the Crown Ruthenia. As regards their profession, usually they were merchants, sometimes very rich, trading with townsmen in Cracow, Wrocław, Toruń. Occasionally, there are some references to craftsmen designated as bench jurors. Thus, the social advancement meant to be appointed municipal juror, and then councilor, although the mobility of this group was quite significant. The post of hereditary *wójt*, which was taken over by the municipal authorities in 1378, lost its prestige. Gradually, before the early fifteenth century, a group of people emerged which entered the rank of city’s patriciate and could be defined as its power elite.